

Směrnice ředitele o ochraně, evidenci a uplatňování práv duševního vlastnictví

I

Úvodní ustanovení

Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v.v.i. (dále jen „ÚTAM“) je veřejnou výzkumnou institucí, náleží mezi subjekty, které jsou povinny ve smyslu ustanovení § 16 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění, svým vnitřním předpisem upravit způsob nakládání s výsledky činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích, která není veřejnou zakázkou. Účelem této směrnice je nastavení pravidel pro nakládání s předměty duševního vlastnictví a právy s nimi souvisejícími, zajištění jednotné formy evidence předmětů duševního vlastnictví, k nimž výkon majetkových práv přísluší ÚTAM.

II

Základní právní předpisy

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění (OZ),
- zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění (AZ),
- zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích,
- zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech,
- zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách,
- a další relevantní právní předpisy v platném znění.

III

Vymezení pojmů

Autor je fyzická osoba, která dílo vytvořila; v případě díla souborného jako celku též fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala.

Autorské dílo (dílo) je dílo literární, jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.

Duševním vlastnictvím se rozumí, pro účely této směrnice, výsledky duševní a tvůrčí lidské činnosti z oblasti průmyslové, umělecké, literární a vědecké a práva k nim se vztahující, zahrnující i výsledky činností, které naplňují pojmové znaky know-how nebo obchodní tajemství, vytvořené řešitelem.

Průmyslovým právem se rozumí ochrana předmětů průmyslových práv, tedy výsledků způsobilých k průmyslově-právní ochraně, zejména patenty, jež chrání vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory, topografie polovodičových výrobků, ochranné známky, zeměpisná označení, označení původu, dodatková ochranná osvědčení.

Předmět průmyslového vlastnictví je vynález nebo jiný výsledek způsobilý k ochraně průmyslových práv.

Původce je fyzická osoba, která vytvořila předmět průmyslového vlastnictví vlastní tvůrčí činností.

Řešitel je osoba, která v rámci pracovněprávního poměru či jiného pracovněprávního vztahu k ÚTAM vytvořila předmět duševního vlastnictví.

Zaměstnanec je fyzická osoba, která je vůči ÚTAM v pracovním poměru, nebo která vykonává práci na základě některé z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Zaměstnanecké dílo jedná se o autorské dílo (platí však i pro umělecký výkon), které autor vytvořil v rámci pracovněprávního vztahu (pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti, dohoda o provedení práce). Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil. O zaměstnanecké dílo se jedná za splnění těchto podmínek: dílo je chráněné autorským zákonem, dílo bylo vytvořeno při plnění pracovních povinností zaměstnance.

IV

Odpovědnost a sankce

- 1) V případě, že řešitel nebo člen řešitelského týmu poruší při řešení projektu nebo při využívání jeho výsledků povinnosti stanovené v tomto vnitřním předpisu, v dokumentaci projektu nebo v uzavřené smlouvě, nese plnou odpovědnost za škodu, kterou by tím utrpěl ÚTAM, a ÚTAM může vůči němu uplatnit postup v souladu s příslušnými ustanoveními uvedených smluv, resp. zákoníku práce, zejména je oprávněn od něho požadovat zpět finanční podporu, kterou mu k řešení projektu poskytl, popř. její část.

V

Ochrana duševního vlastnictví

- 1) Majitelem duševního vlastnictví vytvořeného řešitelem, který jej vytvořil v rámci pracovní právního poměru či jiného obdobného pracovní právního vztahu k ÚTAM je ÚTAM.
- 2) ÚTAM usiluje o včasnou identifikaci duševního vlastnictví a zajištění právní ochrany duševního vlastnictví, zejména u výsledků, kde existuje potenciál jejich využití v praxi, komercializace či jiného zhodnocení.
- 3) Zaměstnanci by měli dbát na ochranu duševního vlastnictví, jakož i práv s ním spojených, zdržet se jakéhokoli jednání, které by bylo v rozporu se zájmy ÚTAM ve vztahu k duševnímu vlastnictví, zachovávat mlčenlivost o výsledcích činností, které by mohly obsahovat podklady pro vynálezy, technická řešení, obchodní tajemství či know-how, jejichž předčasná publikace by mohla významně snížit hodnotu takového duševního vlastnictví. Dále by měli dbát, aby veškeré duševní vlastnictví, které je majetkem ÚTAM, nebo k němuž má ÚTAM licenční nebo jiné právo, bylo využíváno pouze pro potřebu ÚTAM a v jeho oprávněném zájmu, a aby nedocházelo při plnění povinností řešitele vyplývajících z jeho pracovní právního vztahu k ÚTAM k porušování práva k duševnímu vlastnictví třetích osob.

VI

Oznamování autorského díla

- 1) Zaměstnanecké dílo, je dílem, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovní právního nebo služebního vztahu.
- 2) Není-li sjednáno jinak, ÚTAM jako zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k zaměstnaneckému dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovní právního vztahu k zaměstnavateli. Zaměstnavatel může právo výkonu podle tohoto odstavce postoupit třetí osobě pouze se svolením autora.
- 3) Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu zůstávají nedotčena.
- 4) Příslušní vedoucí zaměstnanci jsou povinni zajistit např. zadáním úkolu, schopnost zaměstnavatele prokázat a doložit, že jde o zaměstnanecké dílo, tj. dílo ke splnění povinností vyplývajících z pracovní právního vztahu, a že zaměstnanec vytvořil autorské dílo, které požívá ochrany dle AZ.
- 5) Autoři mají povinnost oznámit vznik zaměstnaneckého díla, s výjimkou díla bibliografického, pověřenému zaměstnanci, a to písemnou formou a bez zbytečného prodlení.
- 6) Všichni autoři, kteří publikují výsledky své práce vzniklé na ÚTAM nebo s jeho podporou, jsou povinni uvádět institucionální afilaci k ÚTAM.
- 7) Rozsah výkonu práv ÚTAM k zaměstnaneckým dílům:

- a) ÚTAM je oprávněn dílo zveřejnit, upravit, zpracovat včetně překladu, spojit s jiným dílem, zařadit do díla souborného i uvádět na veřejnost pod jménem ÚTAM,
- b) ÚTAM je oprávněn dokončit nehotové zaměstnanecké dílo v případě, že:
 - i) právní vztah autora k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí (tzn. např. je ukončen pracovněprávní vztah) nebo
 - ii) budou existovat důvodné obavy, že autor - zaměstnanec dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami zaměstnavatele, zejména bude-li v prodlení s vyhotovením díla i po písemné výzvě zaměstnavatele k dodatečnému plnění.
- c) Úpravu vztahů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem dle písmena a) a b) lze smlouvou sjednat odchylně.
- d) Pokud ÚTAM majetková práva k zaměstnaneckému dílu nevykonává vůbec, nebo je vykonává nedostatečně, má autor právo požádat, aby mu zaměstnavatel udělil licenci za obvyklých podmínek, pokud na straně zaměstnavatele neexistuje závažný důvod pro její odmítnutí.

VII

Oznamování předmětů průmyslových práv

- 1) Oznamovací povinnost
 - a) Původce, který při plnění úkolu vyplývajícího z jeho pracovněprávního vztahu k ÚTAM vytvoří vynález nebo jiný výsledek způsobilý k ochraně průmyslových práv, oznámí tuto skutečnost neprodleně odevzdáním formuláře podle vzoru z Přílohy 1 této směrnice.
 - b) V případě vzniku vynálezu nebo technického řešení předá původce společně s Oznámením vzniku nového řešení (Příloha 1) podklady potřebné k tomu, aby ředitel ÚTAM nebo jiná osoba ředitelem pověřená mohl/a posoudit vynález nebo technické řešení a rozhodnout o tom, zda ÚTAM uplatní právo na patent, užitný nebo průmyslový vzor k předloženému vynálezu nebo technickému řešení.
 - c) Pokud je výsledek vytvořen více původci, podá oznámení jeden původce. Oznamovací povinnost je zachována i tehdy, pokud byl výsledek vytvořen ve spolupráci s původci, kteří se na vytvoření vynálezu nebo technického řešení podíleli v rámci plnění úkolů vyplývajících z pracovněprávního vztahu s jiným zaměstnavatelem, než je ÚTAM.
- 2) Rozhodnutí o uplatnění práva na patent, užitný nebo průmyslový vzor
 - a) Kladné rozhodnutí
 - i) Pokud ÚTAM uplatní právo na patent, užitný nebo průmyslový vzor, informuje o této skutečnosti původce. Učiní tak písemnou formou (v listinné nebo elektronické podobě) neprodleně po usnesení o rozhodnutí, nejpozději však do 3 měsíců od obdržení oznámení. V takovém případě právo na patent, užitný nebo průmyslový vzor přechází na ÚTAM. Právo na původcovství tím není dotčeno.

- b) Záporné rozhodnutí
 - i) Pokud ÚTAM neuplatní právo na patent, užitný nebo průmyslový vzor do konce uplynutí lhůty 3 měsíců od obdržení oznámení, přechází toto právo zpět na původce a ÚTAM je oprávněn jej využívat výlučně na základě písemné smlouvy s původcem.
- 3) Mlčenlivost
 - a) Původce a další osoby, které se v procesu rozhodování o uplatnění práva na patent, užitný vzor nebo průmyslový vzor ÚTAM seznámí se skutečnostmi, které tvoří předmět přihlášky vynálezu, užitného vzoru nebo průmyslového vzoru, mají do doby zveřejnění přihlášky vynálezu nebo zápisu užitného vzoru nebo průmyslového vzoru daným úřadem průmyslového vlastnictví povinnost zachovávat o těchto skutečnostech mlčenlivost, pokud nedošlo ke zveřejnění předmětných skutečností před zveřejněním přihlášky vynálezu nebo zápisu užitného vzoru nebo průmyslového vzoru na základě rozhodnutí nebo souhlasu ÚTAM.
- 4) Obdobně se postupuje zejména v případě zlepšovacího návrhu, i dalších průmyslových práv, s ohledem na platné právní předpisy.

VIII

Odměňování

- 1) Původce, který při plnění úkolu vyplývajícího z jeho pracovněprávního vztahu vytvořil vynález nebo technické řešení, na který ÚTAM uplatnil právo, má vůči ÚTAM nárok na přiměřenou odměnu, pro jejíž výši je rozhodný technický a hospodářský význam vynálezu nebo technického řešení a přínos dosažený jeho možným dalším užitím nebo jiným uplatněním.
- 2) Původce nového řešení, na které ÚTAM uplatnil právo na patent, užitný vzor nebo průmyslový vzor, má právo na dodatečné vypořádání, jestliže se již vyplacená odměna dostane do zjevného nepoměru s přínosem dosaženým pozdějším využitím nebo jiným uplatněním předmětu průmyslového vlastnictví.
- 3) Není-li sjednáno jinak, má autor zaměstnaneckého díla vůči zaměstnavateli právo na přiměřenou dodatečnou odměnu, jestliže se mzda nebo jiná mu vyplacená odměna zaměstnavatelem dostane do zjevného nepoměru k zisku z využití práv k zaměstnaneckému dílu a významu takového díla pro dosažení takového zisku; toto ustanovení se nepoužije na díla uvedená v § 58 odst. 7 autorského zákona, ať jsou díly zaměstnaneckými, či se za ně považují, ledaže je sjednáno jinak.
- 4) Výše odměn je stanovena takto:
 - a) Přiměřená odměna původců při uplatnění práva na patent, užitný vzor nebo průmyslový vzor, je původcům obvykle vyplacena v rámci celoročních odměn.

- b) V případě, že se na vytvoření předmětu odměny podílelo v rámci plnění výzkumných úkolů vyplývajících z jejich pracovněprávního vztahu k ÚTAM více spolupůvodců, dělí se odměna na základě míry, do jaké se každý původce podílel na vytvoření výsledku, který je předmětem odměny. Pokud nelze podíly uplatnění jednotlivých původců stanovit, dělí se odměna rovným dílem.
- c) Dělení výnosů z komercializace duševního vlastnictví
- i) V případě úspěšné komercializace předmětu duševního vlastnictví, bude mezi řešitelem a ÚTAM uzavřena smlouva o poskytnutí dodatečné odměny a případného rozdělení zisku za využití předmětu duševního vlastnictví.
 - ii) V případě účasti více řešitelů se odměna dělí na základě míry, do jaké se každý řešitel podílel na vytvoření výsledku předmětu odměny. Pokud nelze podíly uplatnění jednotlivých řešitelů stanovit, dělí se odměna rovným dílem.
 - iii) Za zisk jsou považovány výnosy, které vzniknou rozdílem příjmu z využití předmětu duševního vlastnictví a nákladů evidovaných v účetní evidenci, souvisejících se vznikem, ochranou a komercializací předmětu duševního vlastnictví.

IX

Povinnosti vedoucích zaměstnanců a způsob vedení evidence duševního vlastnictví

- 1) Vedoucí zaměstnanci jednotlivých oddělení jsou povinni sledovat vznik předmětů duševního vlastnictví v jimi řízených útvech a dbát, aby vůči nim byla řádně vykonávána majetková práva.
- 2) Evidencí předmětů duševního vlastnictví, které vznikly v daném útvaru, včetně veškerých informací o následném nakládání s těmito předměty duševního vlastnictví, zejména evidencí smluv, které byly v souvislosti s jejich užitím uzavřeny, zda na vznik předmětu duševního vlastnictví byly poskytnuty veřejné prostředky, z jakého zdroje, případně v jaké výši, dále pak, zda je předmět duševního vlastnictví vykazován v rejstříku informací o výsledku (RIV) vede vedoucí knihovny Centra výpočetní techniky a informatiky ÚTAM (CEVTI).
- 3) Vedoucí knihovny zadává požadované informace týkající se předmětů duševního vlastnictví do interní evidence a neprodleně po oznámení o vzniku předmětu duševního vlastnictví, případně po kladném rozhodnutí o uplatnění práv, informuje vedoucího technicko-hospodářské správy o této skutečnosti. V případě, že ředitel rozhodne o tom, že předmět duševního vlastnictví bude zařazen do majetku, předá vedoucí knihovny zaměstnanec veškeré podklady pro jeho zařazení do majetku, případně jeho zařazení do evidence.
- 4) Při evidování informací dbá vedoucí knihovny, aby nedošlo k předčasnému zveřejnění předmětu duševního vlastnictví, který by mohl být předmětem průmyslově-právní ochrany, či obchodního tajemství. V případě evidování informací, na které se vztahuje utajení, zajistí ÚTAM, aby tyto informace mohly být zpřístupněny pouze osobám vázaným mlčenlivostí.

- 5) Útvary, v jejichž evidenci jsou vedeny předměty duševního vlastnictví, jsou povinny je podle jejich charakteru a zaměření nabízet k využití jiným pracovištím a vyhledávat možnosti využití ke komerčním i nekomerčním účelům.

X

Komericializace duševního vlastnictví

- 1) ÚTAM aktivně vyhledává příležitosti pro realizaci transferu znalostí a technologií a komerčního využití duševního vlastnictví, a to zejména formou licencování, prostřednictvím spin-off společností a dalšími formami komericializace.

XI

Důvěrné informace

- 1) V případě duševního vlastnictví, jež může být předmětem průmyslově-právní ochrany, naplňuje pojmové znaky know-how či obchodního tajemství dbají zaměstnanci o to, aby příslušné informace nebyly zveřejněny a zdrželi se jakéhokoli jednání, které by bylo v rozporu s oprávněnými zájmy ÚTAM, ve vztahu k duševnímu vlastnictví pracoviště. V případě pochybností zaměstnance, že výsledky výzkumu nebo jiné informace podléhají utajení, jednají dotčené osoby tak, jako by byly znaky pro utajení naplněny.
- 2) ÚTAM činí veškerá opatření k včasné identifikaci a náležitému utajení duševního vlastnictví, jež může být předmětem průmyslově-právní ochrany, naplňuje pojmové znaky know-how či obchodního tajemství.
- 3) Povinnost zachovávat mlčenlivost končí okamžikem zveřejnění příslušné přihlášky průmyslově-právní ochrany nebo jejím zápisem, případně, bylo-li statutárním zástupcem ÚTAM zrušeno označení dané skutečnosti jako know-how nebo obchodního tajemství, ledaže by došlo ke zveřejnění předmětných skutečností před touto dobou na základě rozhodnutí či se souhlasem statutárního zástupce ÚTAM.

XII

Uzavírání smluv

- 1) Oprávnění uzavírat smlouvy se třetími stranami, které mají zájem uzavřít smlouvu o využití předmětu duševního vlastnictví má pouze ředitel ÚTAM nebo jím pověřená osoba.
- 2) Zaměstnanci mají oprávnění uzavírat smlouvy týkající se využití předmětu duševního vlastnictví jménem ÚTAM pouze v případě, že v rámci této smlouvy není sjednána úplata za jeho užití, nejsou porušovány oprávněné zájmy ÚTAM, nedojde ke znehodnocení předmětu duševního vlastnictví a po předchozím oznámení a se souhlasem o uzavření takovéto smlouvy ředitelem ÚTAM nebo jím pověřené osoby.

- 3) Poskytovat třetí straně informace týkající se předmětu duševního vlastnictví, které jsou předmětem utajení, lze výlučně na základě předchozího uzavření dohody o mlčenlivosti s třetí stranou.
- 4) Při uzavírání smluv týkajících se předmětu duševního vlastnictví a s nimi spojených důvěrných informací a sdělení, dbá ÚTAM i zaměstnanci přesného vyjadřování a definování informací označujících dané skutečnosti.

XIII

Důsledky porušení povinností plynoucích ze vzniku duševního vlastnictví

- 1) Porušení povinnosti oznámit vytvoření předmětu duševního vlastnictví se považuje za porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonané práci.
- 2) V případě, že se zaměstnanec neoprávněně obohatil na úkor ÚTAM, je povinen toto neoprávněné obohacení vydat.
- 3) V případě odpovědnosti za škodu se postupuje podle příslušných ustanovení zákoníku práce.

XIV

Přechodná a závěrečná ustanovení

- 1) V případě výsledků duševní činnosti, které řešitel vytvořil při plnění úkolů plynoucích z projektu, grantu či jiného vztahu, u něhož je ochrana a realizace práv duševního vlastnictví upravena odchylně v samostatném smluvním dokumentu, postupuje se podle příslušných ustanovení smluvního dokumentu.
- 2) Ustanovení obecně závazných právních předpisů upravujících práva k výsledkům financovaných z veřejných prostředků a o jejich využití nejsou ustanoveními této směrnice dotčena.
- 3) Vztahy neupravené touto směrnicí se řídí příslušnými interními předpisy AV ČR a právním řádem České republiky, přičemž v případě konfliktu mezi ustanoveními této směrnice a ustanoveními pokynů a vnitřních předpisů AV ČR, mají tyto přednost před směrnicí ÚTAM.
- 4) Tato směrnice nabývá účinnosti dnem 1. července 2025.

prof. Ing. Stanislav Pospíšil, Ph.D.
ředitel ÚTAM AV ČR, v. v. i.

Příloha 1 ke Směrnici ředitele O ochraně, evidenci a uplatňování práv duševního vlastnictví

Oznámení vzniku nového řešení

Oznámení vzniku nového řešení z plnění úkolu plynoucího z pracovněprávního vztahu k ÚTAM.

ŘEŠENÍ

- Název řešení:
- Detailní popis řešení:

detailní technický popis nového řešení

PŮVODCI

Původci (interní) z ÚTAM

Jméno, příjmení	Kontaktní údaje	Sekce	Oddělení	Podíl na řešení (%)

Původci (externí)

Jméno, příjmení, kontaktní údaje, zaměstnavatel (název, IČ, útvar) – podíl na řešení (%)

Jméno, příjmení	Kontaktní údaje	Zaměstnavatel	Útvar	Podíl na řešení (%)

OCHRANA

- Navrhovaný způsob ochrany nového řešení (patent, užitný vzor, průmyslový vzor, utajení):
- Předpokládaný územní rozsah průmyslově-právní ochrany:
- Podstatné informace vztahující se k novému řešení, které byly zveřejněny, případné výsledky předběžné rešerše:

MAJETKOVÁ PRÁVA

- Předpokládaný majitel/majitelé, procentuální podíl na řešení (%)

Majitel	Podíl (%)

Spolumajitelství/spolupřevodcovství – veškeré informace o jednání se spolupřevodci/případnými spolujednateli/třetí stranou, týkající se užití práv k novému řešení:

FINANCOVÁNÍ

- Vznik nového řešení byl financován z: (v případě potřeby uveďte procentuální podíl a další specifikace)
- Z jakých zdrojů se předpokládá financování případné průmyslově-právní ochrany?

DODATEČNÉ INFORMACE

Datum:

Jméno/podpis:

Vyjádření vedení ÚTAM

ÚTAM AV ČR, v. v. i. uplatňuje právo na patent: **ano** **ne**

Datum:

Jméno/podpis:

ITAM ARCCHIP